

fervent beoefenaar van lokale geschiedenis. Als scriba van de classis Heusden trad hij ten tijde van de Afscheiding op de voorgrond in de confrontatie met de eigenzinnige ds. Scholte te Doeveren en Genderen. Vroon noemt dit terecht zijn 'vuurproef' als kerkbestuurder. Vanaf 1840 sprong hij als voorzitter van het Provinciaal Kerkbestuur regelmatig in de bres om de bedreigde positie van zijn geloofsgenoten in Brabant veilig te stellen. Hij gaf morele steun en zelfvertrouwen aan de kleine hervormde gemeenten en richtte het 'Subsidie- en Reservefonds voor behoeftige hervormde gemeenten in Noord-Brabant' op, de voorloper van 'Christelijk Hulpbetoon'. Ook buiten de provincie was hij als kerkbestuurder actief, onder meer als lid van de Algemene Synodale Commissie (1842-1847) en als voorzitter van de synode-vergadering die in 1851 de herziening van het Algemeen Reglement vaststelde. Na zijn emeritaat (1851) bleef hij nog enkele jaren in Heusden wonen maar in 1854 verhuisde het echtpaar naar een dochter te Arnhem en in 1859 naar Den Haag waar de oudste zoon Justus verbonden was aan de Hoge Raad, eerst als lid, later als president. Van 1856 tot 1866 redigeerde Pape de *Protestantsche Bladen*. Ook nam hij het initiatief tot oprichting van de Nederlandsche Protestantsche Unie', bedoeld om de eenheid in het protestantse kamp te herstellen, maar na enkele jaren stierf deze organisatie een zachte dood. Vroon weet niet goed duidelijk te maken in hoeverre juist de Brabantse ervaringen op al die activiteiten een stempel hebben gedrukt. Op dit punt heeft zijn betoog iets geforceerds. Veel van Pape's doen en laten past minstens zo goed in de landelijke context als in die van Noord-Brabant.

Het boek is een monografie over Pape's rol in kerkbestuurlijke aangelegenheden, en zeker geen biografie. Dat dit laatste ook niet Vroons bedoeling was, blijkt trouwens uit de indeling van het proefschrift. Het biografisch gedeelte is in het eerste hoofdstuk verwerkt, de andere drie behandelen respectievelijk zijn kerkbestuurlijke functies, zijn bemoeienis met de Afscheiding en zijn optreden als verdediger van het protestantisme tegen het roomse gevaar. Compositorisch zit het boek goed in elkaar. Vroon schetst uitvoerig de achtergronden en geeft verrassend veel historiografische informatie. Hij heeft grondig archiefonderzoek verricht maar jammer genoeg zijn de meeste bronnen van ambtelijke aard. Van het privé-leven en de innerlijke drijfveren van de hoofdpersoon komen we slechts weinig te weten, laat staan van zoiets als een rijpingsproces. Weliswaar heeft Vroon zijn held nog net geen hagiografie willen bezorgen, maar echt kritische noten zijn in het boek nauwelijks te vinden. Was Pape inderdaad zo bevreesd voor een katholieke overheersing? De indruk die ik na lezing van dit boek van hem overhoud is die van een slagvaardige en